

“Els italians es casaven amb irlandeses perquè eren catòliques i parlaven anglès”

Colm Tóibín (Inis Córthaidh, Irlanda 1955) va presentar-se al lector català amb *Un llarg hivern*, relat ambientat als Pirineus catalans —on passa llargues temporades, i hi ha après català— que va traduir Víctor Compta i va publicar La Campana el 2007. Amsterdam Llibres li edita ara la seva darrera novel·la, *Brooklyn*. La versió és de Ferran Ràfols Gesa.

—**Què teníeu primer, el tema de l'emigració dels irlandesos a Nova York o el personatge d'una noia irlandesa, Eilis Lacey, de poca empenta —o gens—, que, poc després de la Segona Guerra Mundial es troba abocada a anar-se'n a Brooklyn a viure-hi i treballar-hi?**

—Al principi, si tens un tema estàs perdut. Un tema no t'ajuda gens. Em calia un personatge i una història. Si parles d'una època i d'un lloc parles, naturalment, d'un tema, però has d'anar amb compte; si construeixes la història a partir del tema, la pots enfonsar. Per parlar de l'emigració, val més fer un article o un assaig. La novel·la retrata la psicologia, la sensibilitat, d'un personatge sotmès a la pressió d'haver de sortir d'un país i anar a un altre. I el contrast entre la imatge que tens del nou país i la realitat.

—**Eren freqüents les Eilis Lacey, de poc esperit, a la Irlanda dels 50?**

—Cal tenir en compte que viu sota l'ombra de la germana gran, una noia que sí que és molt decidida. Ara bé, sí que és veritat que a la Irlanda dels 50 l'autoritat de l'estat i de l'Església era tan forta que molta gent era com ella. De totes maneres, és un personatge que el pots trobar a molts llocs. A Igualada, per exemple. O a Manresa.

—**Us va caldre documentar-vos molt sobre el Brooklyn dels 50?**

—Vaig tenir la sort de trobar una història oral, sobre la vida quotidiana, amb entrevistes a persones grans que eren joves, aquells anys. D'aquí vaig treure el fet que l'Eilis festegés amb un italià. Al llibre, un italià enquestat explica que tots els italians volien casar-se amb irlandeses perquè eren blanques, catòliques i parlaven anglès, i d'aquesta manera es feien americans del tot. Una altra manera de fer-se americà era aficionar-se al beisbol. Per això el xicot d'Eilis dona tanta



Colm Tóibín, autor de la novel·la *Brooklyn*, traduïda per Amsterdam Llibres.

importància a l'equip de beisbol de Brooklyn.

—**També es van espavilar per parlar anglès ben aviat, perquè eren pocs els italians que parlaven italià i l'anglès es va convertir en la llengua de comunicació entre italians. D'això no en parleu.**

—Ella no en sap res, d'això, i tot és vist des del seu punt de vista. Cal parlar només d'allò que sap ella.

—**Va haver-hi molts matrimonis d'italians amb irlandeses?**

—No ho sé amb detall, però més que irlandeses amb protestants americans. La religió era molt important. A la presentació del llibre, als Estats Units, em van venir a saludar gent que em deien que eren fills de mare irlandesa i pare italià. A Irlanda ningú no ho sabia, això. Jo tampoc.

—**Per què és malcarada la mestressa de la botiga d'Inis Córthaidh on Eilis treballa el diumenge, abans d'emigrar?**

—És el meu record infantil de les botigueres. Arribaves amb la

llista de casa i et feien esperar perquè eres un nen. Sempre vaig pensar en la botiga com un lloc inhòspit i desagradable. A les persones benestants, en aquell temps que les classes estaven tan marcades, sí que les tractaven amb cortesia i els oferien els productes que es trobaven en més bon estat. Hi havia clients especials que fins i tot s'estalviaven de fer cua. La botiguera seria un personatge de la novel·la gòtica. Per això té de dependenta una noia aturada, la Mary. Tot és tòtric.

—**Apareix de passada el tema de la relació dels blancs amb els negres. Molt de passada.**

—Com he dit, tot és explicat des del punt de vista de l'Eilis i la relació amb els negres no és una qüestió que el preocupi o l'afecti. També parla de beisbol sense entendre-hi gens. L'editor americà va dir-me que m'equivocava, però qui s'equivoca és l'Eilis. L'heroi de *La cartoixa de Parma* pensa que ha estat a la batalla de Waterloo però no n'està segur. El dia de la batalla no tenia nom. Ell veu soldats, foc, però aquell dia pensava en l'amor. Si ets historiador, la batalla és molt important, però si ets novel·lista, no tant. Eilis no és que no tingui prejudicis racials, és que pensa en unes altres qüestions.

Lluís Bonada